

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2008

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

6 Μαρτίου 2008

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα Έρευνες Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δημοσιεύονται συνοπτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα στην παρούσα έκδοση στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει το IOBE.

Επίσης γίνεται μια σύντομη παρουσίαση των αποτελεσμάτων και της Έρευνας Καταναλωτών στην Ελλάδα, η οποία αποτελεί επίσης μέρος του Εναρμονισμένου Ευρωπαϊκού Προγράμματος, αλλά δεν διεξάγεται από το IOBE. Τα στοιχεία συνεπώς που παρουσιάζονται περιορίζονται στα όσα δημοσιεύει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επόμενο δελτίο συγκυρίας: **3 Απριλίου 2008**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ

Φεβρουάριος 2008

α) Ε.Ε.-27 – Ευρωζώνη: Επιδείνωση οικονομικού κλίματος

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Φεβρουάριο υποχώρησε περαιτέρω σε **Ευρωπαϊκή Ένωση** και **Ευρωζώνη**. Συγκεκριμένα, μειώθηκε κατά 3,1 μονάδες στην Ε.Ε.-27 και κατά 1,6 στην Ευρωζώνη και διαμορφώθηκε σε 100,2 και 100,1 μονάδες αντίστοιχα. Ο δείκτης, ο οποίος βρίσκεται σε τροχιά καθόδου από τα μέσα του 2007, κινείται τώρα στα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του και στις δύο ζώνες. Η πτώση του δείκτη τον Φεβρουάριο προέρχεται κυρίως από τη σημαντική εξασθένιση των προσδοκιών στον τομέα των *Υπηρεσιών* και σε μικρότερο βαθμό στις χαμηλότερες προσδοκίες στη *Βιομηχανία* και τις *Κατασκευές*. Η *καταναλωτική εμπιστοσύνη* περιορίστηκε ελαφρώς στην ΕΕ, αλλά παρέμεινε σταθερή στην Ευρωζώνη. Από την άλλη πλευρά, οι προσδοκίες στον *Λιανικό Εμπόριο* κινήθηκαν ανοδικά και στις δύο ζώνες. Συγκεκριμένα:

- Στη **Βιομηχανία** ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχωρεί, τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη. Η εξέλιξη αυτή διατηρεί για έναν ακόμη μήνα την πτωτική τροχιά του δείκτη η οποία έχει ξεκινήσει από τα μέσα του 2007. Παρόλα αυτά, και στις δύο ζώνες, ο δείκτης παραμένει πάνω από το μακροχρόνιο μέσο όρο του. Τόσο στην ΕΕ αλλά και την Ευρωζώνη, η πτώση του δείκτη οφείλεται κυρίως στην επιδείνωση των προβλέψεων για την *εξέλιξη της παραγωγής*. Οι εκτιμήσεις για τα *επίπεδα των παραγγελιών* περιορίστηκαν επίσης, ενώ οι προβλέψεις για τα *επίπεδα των αποθεμάτων* παρέμειναν σταθερές στην Ευρωζώνη και περιορίστηκαν στην ΕΕ.
- Στις **Υπηρεσίες**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχωρεί σημαντικά και στις δύο ζώνες. Ο δείκτης, ο οποίος βρίσκεται σε συνεχή υποχώρηση από τον Ιούνιο του 2007, κινείται τώρα πολύ χαμηλότερα από το μακροχρόνιο μέσο όρο του. Στην ΕΕ, όλα τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη σημειώνουν πτώση. Έτσι, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* υποχωρούν κατά 6 μονάδες, για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* κατά 3 μονάδες και οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της ζήτησης τους προσεχείς μήνες* κατά 5 μονάδες. Στην Ευρωζώνη, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* υποχωρούν εντονότερα από την ΕΕ, ενώ περιορίζονται και οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα*. Εξαιρεση αποτελεί η *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης*, οι εκτιμήσεις για την οποία βελτιώνονται οριακά.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο** ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών, ύστερα από την υποχώρηση του Ιανουαρίου, ανακάμπτει και στις δύο ζώνες, παραμένοντας σε επίπεδα υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα*, όσο και

οι προσδοκίες για την εξέλιξη της *επιχειρηματικής δραστηριότητας* τους επόμενους μήνες κινούνται ανοδικά, ενώ οι εκτιμήσεις για το *ύψος των αποθεμάτων* παραμένουν σταθερές στην ΕΕ και βελτιώνονται στην Ευρωζώνη.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2007=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

	Μ.Ο	2001-2007		Μ.Ο έτους				
	2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007
ΕΕ-27	100,8	114,1	87,0	92,3	101,8	98,6	107,5	110,8
Ευρωζώνη	99,6	112,0	86,6	92,5	98,7	97,4	106,3	108,4
Ελλάδα	99,9	115,4	82,3	92,4	102,2	88,6	102,3	108,0

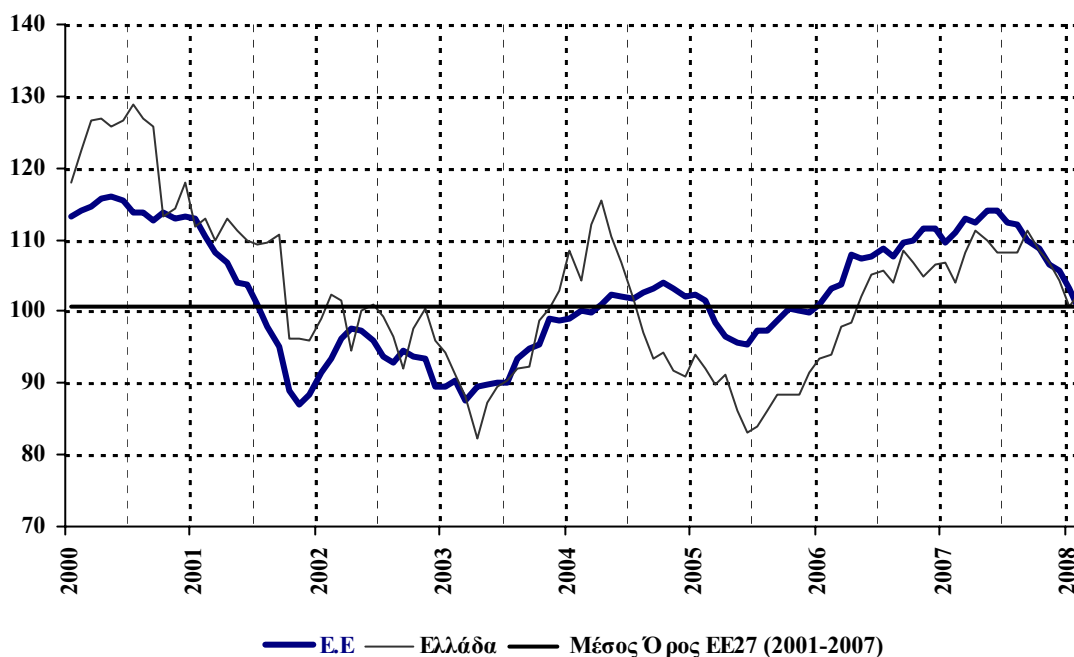
2007												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	109,7	111,0	112,9	112,5	114,1	114,1	112,3	112,2	109,8	108,8	106,6	105,8
ΕΕ-13	108,6	109,0	110,6	110,4	111,6	111,1	110,4	109,4	106,3	105,4	104,1	103,4
Ελλάδα	106,9	104,1	108,3	111,2	109,9	108,1	108,2	108,3	111,2	108,6	106,8	104,3

2008												
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	103,3	100,2										
ΕΕ-13	101,7	100,1										
Ελλάδα	100,6	102,7										

Σημείωση: Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2006=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα
(1990-2007=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Στις **Κατασκευές**, το κλίμα επιδεινώνεται και τον Φεβρουάριο, τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη, με τον αντίστοιχο δείκτη πάντως να διατηρείται σε επίπεδα υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Η υποχώρηση του δείκτη απορρέει από την επιδείνωση των προβλέψεων για την *πορεία της απασχόλησης* στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Το *επίπεδο των παραγγελιών*, εκτιμάται από τις επιχειρήσεις της ΕΕ ότι είναι χαμηλότερο, ενώ στην Ευρωζώνη οι αντίστοιχες εκτιμήσεις δεν παρουσιάζουν μεταβολές.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** υποχωρεί στην ΕΕ και παραμένει σταθερός στην Ευρωζώνη. Μετά την κορύφωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης τον Μάιο του 2007, το κλίμα και στις δύο ζώνες εξακολουθεί να επιδεινώνεται και πλέον έχει υποχωρήσει κάτω από τους μακροχρόνιους μέσους όρους. Στην ΕΕ, η υποχώρηση του δείκτη οφείλεται κυρίως στην επιδείνωση των προβλέψεων για τη *γενική οικονομική κατάσταση τους επόμενους 12 μήνες*. Ωστόσο, οι προβλέψεις των καταναλωτών για την *οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους*, τη *πρόθεση αποταμίευσης* και την *εξέλιξη της ανεργίας τους επόμενους 12 μήνες* παραμένουν σταθερές στην ΕΕ. Στην Ευρωζώνη αντίθετα, η πρόθεση *αποταμίευσης* περιορίζεται, ενώ εξασθενούν και οι αυξητικές προβλέψεις για την *εξέλιξη της ανεργίας*.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες**, ανέκαμψε σημαντικά στην ΕΕ, αλλά και την Ευρωζώνη, όπου για πρώτη φορά μετά τον Αύγουστο του περασμένου έτους βρίσκεται πάνω από το μακροχρόνιο μέσο όρο του. Και στις δύο ζώνες, και τα τρία στοιχεία του δείκτη συνέβαλαν στη θετική εξέλιξη. Έτσι, βελτιώθηκαν τόσο οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* και την *επιχειρηματική δραστηριότητα του τελευταίου τριμήνου*, όσο και οι προσδοκίες για τη *μελλοντική εξέλιξη της ζήτησης*.

Η επιδείνωση του οικονομικού κλίματος αγγίζει την ευρεία πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Έτσι, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Φεβρουάριο υποχωρεί σε όλες τις μεγάλες χώρες, εκτός της Γερμανίας (+0,6), με ισχυρότερη υποχώρηση σε Ην. Βασίλειο (-9) και Ιταλία (-3,6). Αντίθετα η βελτίωση του κλίματος στην Ελλάδα, έχει ως αποτέλεσμα την προώθησή της στην 14^η θέση από 19^η τον Ιανουάριο.

β) Ελλάδα: Μικρή βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών και καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος ανέκαμψε μετά από τέσσερις μήνες συνεχούς υποχώρησης φθάνοντας τις 102,7 μονάδες από 100,6 μονάδες τον Ιανουάριο. Ο δείκτης υπερτερεί έναντι του αντίστοιχου δείκτη σε ΕΕ και Ευρωζώνη και κινείται υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του, ωστόσο συνιστά τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων 20 μηνών. Η βελτίωση του κλίματος αγγίζει όλους τους επιχειρηματικούς τομείς - πλην Βιομηχανίας - , αλλά και τους καταναλωτές. Αναλυτικότερα:

Στη Βιομηχανία εξασθενούν οι προσδοκίες για την *παραγωγική δραστηριότητα* τους επόμενους μήνες, οι εκτιμήσεις για τον *όγκο των παραγγελιών*, αλλά και οι εκτιμήσεις για το *επίπεδο των αποθεμάτων*. Αντίθετα στις Υπηρεσίες, το κλίμα βελτιώνεται σημαντικά καθώς οι επιχειρήσεις του τομέα εμφανίζονται ιδιαίτερα ικανοποιημένες από την *εξέλιξη της ζήτησης του τελευταίου τριμήνου* και την *επιχειρηματική τους δραστηριότητα*, ενώ και οι προσδοκίες για τη *ζήτηση* στο προσεχές τρίμηνο είναι αισιόδοξες. Το ίδιο συμβαίνει και στο Λιανικό Εμπόριο όπου οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* κατά την περίοδο των εκπτώσεων και οι προσδοκίες για τη *δραστηριότητα* τους επόμενους μήνες κινούνται ανοδικά, παρόλο που τα αποθέματα είναι διογκωμένα. Στις Κατασκευές οι εκτιμήσεις για το *επίπεδο εργασιών*, βελτιώνονται, εξέλιξη που επηρεάζει θετικές τις προβλέψεις για την *απασχόληση* στον κλάδο. Επιπλέον, η άνοδος του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης φανερώνει ότι η έντονη πτώση του προηγούμενου μήνα ήταν συγκυριακή, αν και οι Έλληνες παραμένουν από τους πιο απαισιόδοξους στην Ευρώπη. Έτσι, τον Φεβρουάριο σημειώνεται άμβλυνση της έντονης απαισιοδοξίας *για τη γενική οικονομική κατάσταση της χώρας, τη χρηματοοικονομική κατάσταση του νοικοκυριού* τους και την *εξέλιξη της ανεργίας* των επόμενων 12 μηνών, ενώ ενισχύεται η πρόθεση για *αποταμίευση*.

Στις επόμενες ενότητες ακολουθούν οι αναλυτικές εξελίξεις ανά τομέα.

B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2008

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Υποχώρηση προσδοκιών, παρά την ενίσχυση της παραγωγής

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** τον Φεβρουάριο υποχωρεί ελαφρώς και διαμορφώνεται στις 97,8 μονάδες από 99,2 τον Ιανουάριο. Ο δείκτης κινείται έτσι για τρίτο μήνα χαμηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου της περιόδου 2001-2007 (99,6 μονάδες), υστερώντας έναντι και της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης (101,3 μονάδες). Αναλυτικότερα:

α) Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής τους κατά τους προσεχείς μήνες κινούνται ελαφρώς ανοδικά, με το 36% να «βλέπει» αύξηση στην παραγωγή του (από 32% τον Ιανουάριο), με ταυτόχρονη υποχώρηση του ποσοστού που αναμένει σταθερότητα σε 53% από 58% τον προηγούμενο μήνα. Έτσι, το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων διαμορφώνεται σε +25 από +22 τον Ιανουάριο.

β) Αντίθετα, το ύψος των αποθεμάτων εκτιμάται ότι είναι διογκωμένο από περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Ιανουάριο. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που εκτιμούν ότι το επίπεδό τους είναι υψηλό για την εποχή αυξάνονται στο 19%, έναντι 17% τον περασμένο μήνα, με το ισοζύγιο τελικά εκείνων που εκτιμούν ότι τα αποθέματά τους αυξήθηκαν/ μειώθηκαν να διαμορφώνεται τον Φεβρουάριο στο +14 από +11 τον Ιανουάριο.

γ) Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι προσδοκίες για το επίπεδο των παραγγελιών και της ζήτησης τους προσεχείς μήνες, οι οποίες είναι ακόμα πιο δυσμενείς. Το ποσοστό εκείνων που αναμένουν αύξηση στις παραγγελίες τους υποχωρεί στο 13% από 16% τον Ιανουάριο, με αποτέλεσμα η διαφορά θετικών - αρνητικών απαντήσεων να γίνεται ακόμα πιο δυσμενής, φθάνοντας στο -12 (από -8 τον Ιανουάριο). Η επίδοση αυτή είναι μάλιστα η χαμηλότερη των τελευταίων δύο ετών.

Από τα υπόλοιπα στοιχεία της έρευνας, μπορούν να σημειωθούν οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση του εξωτερικού, παρόλο που οι προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς τρεις μήνες είναι σταθερά θετικές. Ελαφρώς ενισχυμένες εμφανίζονται οι προβλέψεις για τις συνολικές πωλήσεις το επόμενο τρίμηνο, με το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να διαμορφώνεται στο +26 από +24 τον Ιανουάριο. Εξάλλου, και οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής διευρύνονται οριακά στους 4,9 μήνες (4,8 τον Ιανουάριο), ενώ το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού περιορίζεται ελαφρά στο 75,1% (από 75,4% τον προηγούμενο μήνα). Θετικότερες είναι και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την παραγωγή τους σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, αφού το 33% εκτιμά άνοδο της παραγωγής (έναντι του 28% τον Ιανουάριο), παρόλο που οι πωλήσεις του προηγούμενου τριμήνου παρουσιάζουν σταθερότητα. Σε όρους απασχόλησης, οι προβλέψεις παραμένουν δυσοίωνες, καθώς το ποσοστό εκείνων που αναμένουν μείωση της απασχόλησης τους

προσεχείς μήνες ενισχύεται στο 14% (έναντι 11% τον Ιανουάριο), με αποτέλεσμα το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να υποχωρεί στο -4 από -1 τον προηγούμενο μήνα.

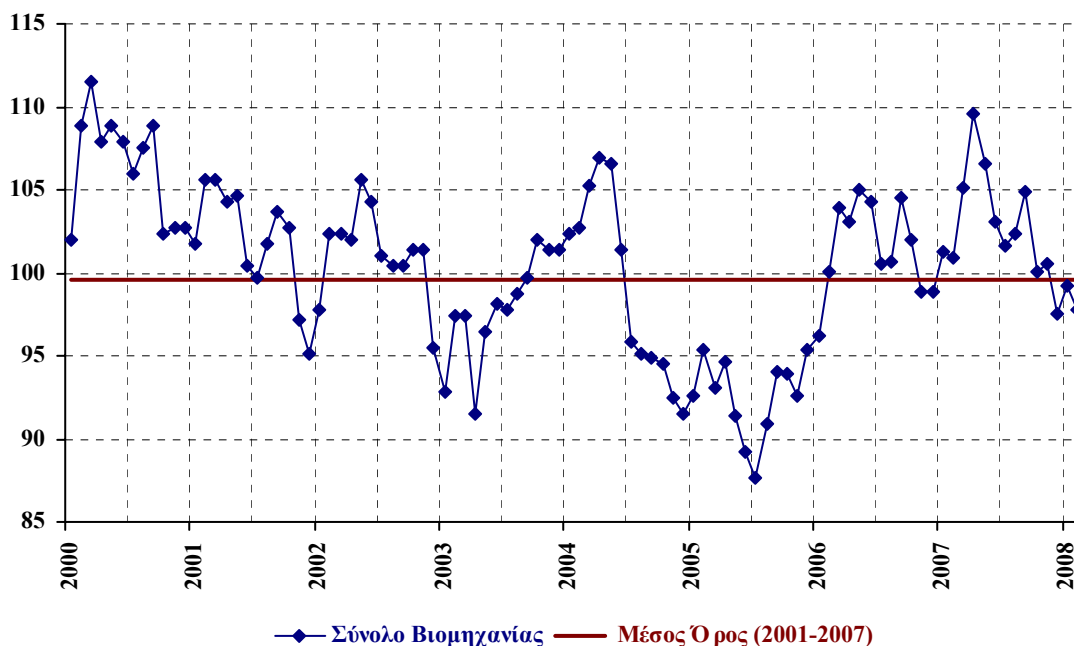
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

			Μ.Ο	2001-2007			Μ.Ο έτους				
			2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007	
Βιομηχανία (1996-2006=100)			99,6	109,5	87,7	97,9	99,1	92,6	101,5	102.8	
				Απρλ-07	Ιουλ-05						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
101,3	100,9	105,1	109,5	106,6	103,1	101,6	102,4	104,9	100,1	100,5	97,5
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
99,2	97,8										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Οι εξελίξεις στις επιμέρους κατηγορίες αγαθών της Βιομηχανίας είναι οι ακόλουθες:

Στα **Καταναλωτικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών τον Φεβρουάριο υποχωρεί και διαμορφώνεται στις 97,7 μονάδες από τις 99,5 τον Ιανουάριο. Η επίδοση αυτή είναι όμως υψηλότερη της αντίστοιχης περυσινής, όταν ο δείκτης βρισκόταν στις 94,1 μονάδες. Η επιδείνωση οφείλεται στις δυσμενέστερες προβλέψεις για το επίπεδο παραγγελιών και

ζήτησης, καθώς το σχετικό ισοζύγιο θετικών / αρνητικών απαντήσεων υποχωρεί στις -11 μονάδες από -5 τον Ιανουάριο. Το ίδιο κλίμα αποτυπώνεται και στις εκτιμήσεις για τον όγκο των αποθεμάτων τους, αφού το 11% βλέπει τα αποθέματά του διογκωμένα για την εποχή, (9% τον Ιανουάριο). Παρόλα αυτά, οι προσδοκίες για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες εμφανίζονται ενισχυμένες σε σχέση με τον Ιανουάριο, αφού το 33% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι αναμένει αύξηση το επόμενο τρίμηνο (έναντι 29% τον προηγούμενο μήνα). Άλλωστε, πιο αισιόδοξες προβλέψεις γίνονται και για τις συνολικές πωλήσεις τους επόμενους μήνες, ενώ και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα παραγωγή είναι θετικότερες του Ιανουαρίου.

Στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί αισθητά στις 94,9 μονάδες από τις 97,8 μονάδες όπου βρισκόταν τον Ιανουάριο, επίδοση πολύ χαμηλότερη και της αντίστοιχης περυσινής (104,7 μονάδες). Τόσο οι εκτιμήσεις για το επίπεδο των παραγγελιών και της ζήτησης, όσο και οι προβλέψεις για το προσεχές επίπεδο της παραγωγής τους επόμενους μήνες είναι απαισιόδοξες και συμβάλλουν στην υποχώρηση του δείκτη. Συγκεκριμένα, οι εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο των παραγγελιών υποχωρούν αισθητά, αφού το 36% των επιχειρήσεων δηλώνει μείωση στη ζήτηση των προϊόντων του (έναντι 25% τον Ιανουάριο), με το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να διαμορφώνεται στο -21 (από -7 τον Ιανουάριο). Αλλά και οι εκτιμήσεις για τις συνολικές πωλήσεις τους επόμενους μήνες περιορίζονται δραστικά, αφού πλέον το 15% (έναντι 5% τον Ιανουάριο) των επιχειρήσεων αναμένει πτώση, γεγονός που ενισχύεται και από τον περιορισμό στις παραγγελίες. Η μόνη θετική εξέλιξη είναι η ρευστοποίηση μέρους των αποθεμάτων, καθώς το ισοζύγιο εκείνων που βλέπουν αύξηση/ μείωση στα αποθέματά τους υποχωρεί τον Φεβρουάριο και διαμορφώνεται στο +11 από +19 τον περασμένο μήνα.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα Αγαθά** περιορίζεται οριακά και διαμορφώνεται στις 99,1 μονάδες (99,6 μονάδες τον Ιανουάριο), επίδοση αρκετά χαμηλότερη σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (106,5 μονάδες). Η μικρή αυτή υποχώρηση του δείκτη οφείλεται στον περιορισμό του επιπέδου των παραγγελιών, αλλά και στη σχετική αύξηση του ποσοστού που εκτιμά διόγκωση των αποθεμάτων του. Πιο συγκεκριμένα, το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών εκτιμήσεων για το επίπεδο των παραγγελιών παραμένει αρνητικό και διαμορφώνεται στο -12. Ταυτόχρονα, τα αποθέματα στον κλάδο κρίνονται διογκωμένα, καθώς ένας στους τέσσερις εκτιμά ότι το ύψος τους είναι υψηλότερο του κανονικού για την εποχή. Παρόλα αυτά, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες είναι αισιόδοξες και αντισταθμίζουν εν μέρει την αρνητική συμβολή των παραγγελιών και των αποθεμάτων. Έτσι το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει άνοδο το επόμενο τρίμηνο ενισχύεται ελαφρά, με το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να διευρύνεται στο +31 από +29 τον περασμένο μήνα. Οι θετικές προσδοκίες για την παραγωγή ενισχύουν και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις το επόμενο τρίμηνο, ενώ θα πρέπει να σημειωθούν οι ιδιαίτερα ενισχυμένες εκτιμήσεις για τις εξαγωγές σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Άλλωστε οι αρνητικές προβλέψεις για το επίπεδο της ζήτησης και των παραγγελιών εξωτερικού αμβλύνονται, με το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών εκτιμήσεων να περιορίζεται στο -2 από -7 τον Ιανουάριο.

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Ανάκαμψη των προσδοκιών στις ιδιωτικές κατασκευές, ισχυρότερη στα δημόσια έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** τον Φεβρουάριο εμφανίζει σημαντική βελτίωση. Διευρύνεται κατά 14 μονάδες σε σχέση με τον Ιανουάριο και διαμορφώνεται στις 98,1 μονάδες, επίδοση που είναι αισθητά υψηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (90,7 μονάδες). Εξάλλου, μετά από περίοδο επτά μηνών ο δείκτης κινείται πλέον υψηλότερα και του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Στην εντυπωσιακή άνοδο του δείκτη, συμβάλλει τόσο η άμβλυνση των αρνητικών εκτιμήσεων για το επίπεδο του προγράμματος εργασιών, όσο και οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση. Πράγματι, υποχωρούν σημαντικά οι απαισιόδοξες εκτιμήσεις για το επίπεδο εργασιών των επιχειρήσεων, με το αρνητικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να περιορίζεται στο -26 από -39 τον Ιανουάριο. Επιπλέον, το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει μείωση της απασχόλησης περιορίζεται σε 19% τον Φεβρουάριο από 29% τον Ιανουάριο, με το αντίστοιχο ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να λαμβάνει πλέον θετική τιμή (+13), ύστερα από μια μακρά περίοδο πέντε μηνών που ήταν σταθερά αρνητικό. Άλλωστε και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας, έστω και οριακά, αυξάνονται στους 16,8 μήνες (16 τον Ιανουάριο). Τα στοιχεία αυτά συνάδουν και με την αισθητή βελτίωση στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για άνοδο των εργασιών τους το τελευταίο τρίμηνο. Ωστόσο, το ποσοστό επιχειρήσεων που εκτιμά ότι η παραγωγική του δραστηριότητα διεξάγεται απρόσκοπτα εξακολουθεί να παραμένει μικρό (19%), αν και αυξημένο σε σχέση με τον Ιανουάριο (14%). Ως βασικό εμπόδιο στην παραγωγική δραστηριότητα αναφέρεται η γραφειοκρατία και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (31%), ενώ ακολουθεί η χαμηλή ζήτηση (21%), και οι δυσκολίες χρηματοδότησης (20%).

Από τους δύο κύριους υποκλάδους του τομέα, περισσότερο ενισχυμένες είναι οι προσδοκίες στις Κατασκευές Δημοσίων Έργων. Αναλυτικότερα:

Στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται και πάλι ανοδικά στις 92,5 μονάδες (87,2 μονάδες τον Ιανουάριο), επίδοση η οποία ξεπερνά την αντίστοιχη περυσινή (85,2 μονάδες). Στην άνοδο αυτή συμβάλλουν τόσο οι κατασκευές Λοιπών Ιδιωτικών Κτιρίων, όσο και οι κατασκευές Κατοικιών. Έτσι, στο σύνολο των ιδιωτικών κατασκευών, το επίπεδο εργασιών και οι προβλέψεις για την απασχόληση εμφανίζουν βελτίωση. Συγκεκριμένα, οι εκτιμήσεις για το επίπεδο εργασιών, αν και παραμένουν αρνητικές, περιορίζονται αρκετά σε σχέση με τον Ιανουάριο (-12 από -19 το σχετικό ισοζύγιο). Αλλά και οι προβλέψεις για την απασχόληση λαμβάνουν πλέον θετικό πρόσημο, με το αντίστοιχο ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο +2 από -1 τον Ιανουάριο. Τα στοιχεία αυτά συμβαδίζουν άλλωστε και με τις θετικές εκτιμήσεις για την πορεία των εργασιών το τελευταίο τρίμηνο, οι οποίες εμφανίζονται ιδιαίτερα ευνοϊκές. Οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας παραμένουν σε επίπεδα λίγο υψηλότερα των 11 μηνών (11,3 μήνες από 11,1 τον Ιανουάριο). Έτσι, και το ποσοστό των κατασκευαστικών επιχειρήσεων που θεωρεί ότι η δραστηριότητά του δεν παρεμποδίζεται, διευρύνεται στο 35% (από 31% τον Ιανουάριο). Από τις επιχειρήσεις ωστόσο που θεωρούν ότι η επιχειρηματική λειτουργία τους συναντά προσκόμματα, το 31% αποδίδει το γεγονός στη χαμηλή ζήτηση, ενώ επισημαίνονται και οι παράγοντες του θεσμικού πλαισίου και της

γραφειοκρατίας (12%), της ανεπαρκούς χρηματοδότησης (6%), αλλά και των δυσμενών καιρικών συνθηκών αυτής της περιόδου (11%).

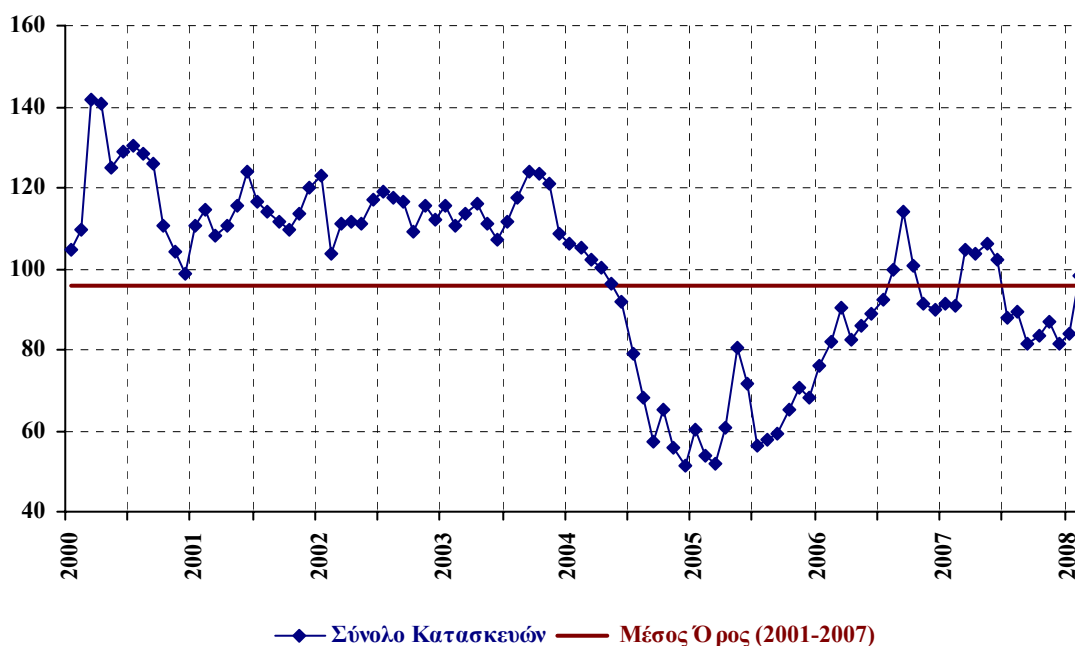
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

			Μ.Ο		2001-2007			Μ.Ο έτους															
			2001-07		Max		Min		2003		2004		2005		2006		2007						
Κατασκευές (1996-2006=100)			95,9		123,8		51,4		115,0		81,5		63,0		91,1		92.5						
					Σεπτ-03		Δεκ-04																
2007																							
I		Φ		M		A		M		I		I		A		Σ		Ο		N		Δ	
91,4		90,7		104,9		103,7		106,2		102,1		87,7		89,4		81,5		83,7		86,9		81,5	
2008																							
I		Φ		M		A		M		I		I		A		Σ		Ο		N		Δ	
84,2		98,1																					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Έντονη βελτίωση κλίματος καταγράφεται στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, με την απαισιόδοξη εικόνα των προηγούμενων μηνών – ιδιαίτερα από τον Ιούλιο και μετά – να αμβλύνεται. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών αυξάνεται κατά 20 σχεδόν μονάδες και διαμορφώνεται στις 100,5 μονάδες, επίδοση πολύ υψηλότερη και της αντίστοιχης του Φεβρουαρίου του 2006 (93,6 μονάδες). Οι προβλέψεις για την απασχόληση και το επίπεδο προγράμματος εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώνονται σε σχέση με τον Ιανουάριο.

Συγκεκριμένα, το αρνητικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων για το πρόγραμμα εργασιών βελτιώνεται, αν και παραμένει αρνητικό (-38 από -51 τον περασμένο μήνα), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση είναι πλέον έντονα θετικές: τέσσερις στους πέντε (έναντι ενός στους τρεις τον Ιανουάριο) προβλέπουν άνοδο της απασχόλησης τους επόμενους μήνες. Άλλωστε οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας ξεπερνούν πλέον τους 21 (19 τον Ιανουάριο). Παρά τις αισιόδοξες αυτές προβλέψεις, οι επιχειρήσεις του κλάδου εξακολουθούν να δηλώνουν σε συντριπτικό ποσοστό (94%) ότι αντιμετωπίζουν προσκόμματα στην δραστηριότητά τους. Η έντονη δυσαρέσκεια κινείται γύρω από το θεσμικό πλαίσιο και τη γραφειοκρατία, παράγοντες που το 46% των επιχειρήσεων αναγνωρίζει ως βασικότερα εμπόδια στην παραγωγική διαδικασία, ενώ ακολουθεί η ανεπαρκής χρηματοδότηση (22%), η χαμηλή ζήτηση (13%) και οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες (13%).

3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Βελτίωση κλίματος

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** κινείται ανοδικά για τρίτο συνεχή μήνα και διαμορφώνεται τον Φεβρουάριο στις 120,8 μονάδες, από 117 τον Ιανουάριο. Ωστόσο ο δείκτης εξακολουθεί να υστερεί έναντι της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης (122 μονάδες), κάτι που σημαίνει ότι η περίοδος των εκπτώσεων αξιολογείται μεν θετικά, όχι όμως όσο θετικά είχε αξιολογηθεί πέρυσι. Η άνοδος του δείκτη οφείλεται στη βελτίωση σε όλα τα βασικά χαρακτηριστικά δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις εμφανίζονται ενισχυμένες, αφού δύο στους τρεις εκτιμούν ότι αυτές έχουν αυξηθεί τους τελευταίους μήνες. Το ύψος των αποθεμάτων κρίνεται ως κανονικό για την εποχή από το 74% των επιχειρήσεων, με το σχετικό ισοζύγιο που εκτιμά αυξημένο/ μειωμένο τον όγκο των αποθεμάτων να υποχωρεί οριακά στο +23. Θετικότερες επιπλέον σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα είναι και οι προοπτικές για τις πωλήσεις, αφού σχεδόν επτά στις 10 επιχειρήσεις αναμένουν άνοδο τους προσεχείς μήνες. Οι προβλέψεις αυτές τροφοδοτούν τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές που αναμένεται να ενισχυθούν στο επόμενο τρίμηνο, καθώς το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών προβλέψεων φθάνει το 40% (29% τον Ιανουάριο). Η μόνη αρνητική εξέλιξη που σημειώνεται σχετίζεται με τις προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες παραμένουν θετικές, αλλά εξασθενούν σημαντικά τον Φεβρουάριο: εκείνοι που «βλέπουν» αύξηση των απασχολουμένων του κλάδου περιορίζονται στο 35% από 54% τον Ιανουάριο.

Στους επιμέρους κλάδους, η πορεία των προσδοκιών είναι ανοδική για τα Είδη Οικιακού Εξοπλισμού και για τα Οχήματα – Ανταλλακτικά, ενώ στους υπόλοιπους κλάδους ο δείκτης υποχωρεί. Αναλυτικότερα:

Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται πτωτικά τον Φεβρουάριο, φθάνοντας τις 124,1 μονάδες από τις 127,3 τον Ιανουάριο, επίδοση χαμηλότερη και από την αντίστοιχη περυσινή (126 μονάδες). Με εξαίρεση τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, όπου το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων δεν μεταβάλλεται σε σχέση με τον Ιανουάριο (+7), οι υπόλοιπες παράμετροι δραστηριότητας υποχωρούν, αν και βρίσκονται σε

πολύ υψηλά επίπεδα. Έτσι οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των πωλήσεων εξασθενούν μεν, αλλά σταθερά πάνω από το 80% των επιχειρήσεων κρίνει ότι αυτές έχουν αυξηθεί. Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι προσδοκίες για τις πωλήσεις του προσεχούς τριμήνου, καθώς οι πολύ αισιόδοξες προβλέψεις των προηγούμενων μηνών απλώς αποκλιμακώνονται ελαφρά: το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων διαμορφώνεται στο +70 από +77 τον προηγούμενο μήνα.

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

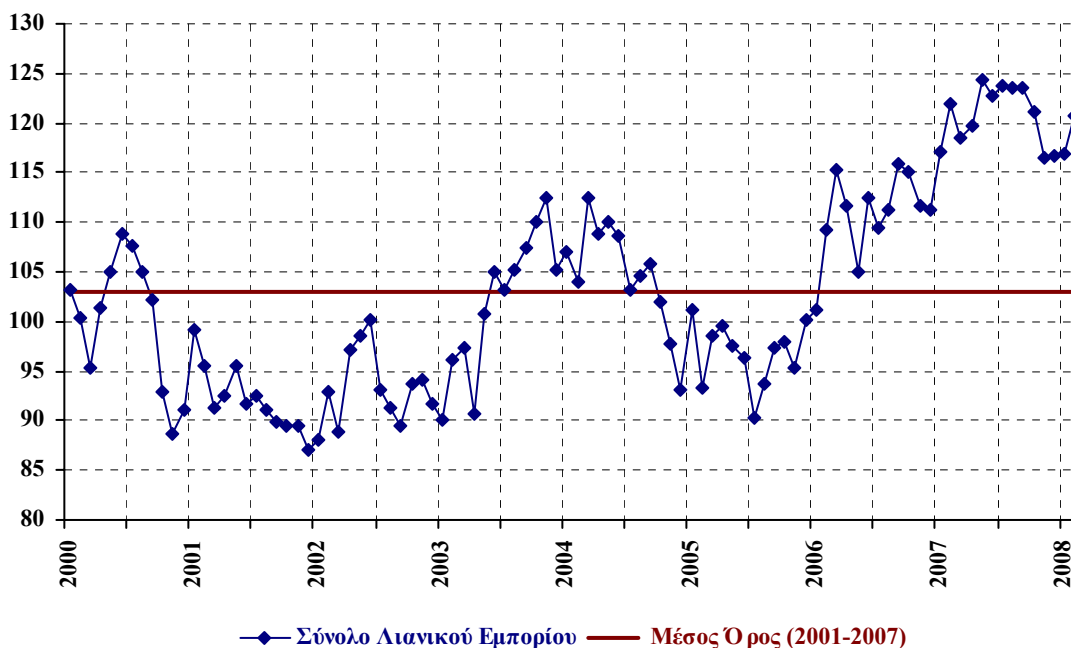
	Μ.Ο	2001-2007		Μ.Ο έτους				
	2001-07	Max	Min	2003	2004	2005	2006	2007
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)	102,9	124,3	87,1	102,0	104,8	96,8	110,8	120,8
		Μαί-07	Δεκ-01					

2007											
I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
117,1	122,0	118,5	119,7	124,3	122,7	123,8	123,5	123,6	121,0	116,5	116,6
2008											
I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
117,0	120,8										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

**Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)**

Πηγή: IOBE

Σημαντική υποχώρηση του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών καταγράφεται και στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, καθώς διαμορφώνεται στις 116,5 μονάδες από τις 126,8 μονάδες τον Ιανουάριο. Η επίδοση είναι πολύ κατώτερη της αντίστοιχης περυσινής (140 μονάδες) και γενικά συνιστά μία από τις χαμηλότερες των τελευταίων δύο ετών. Παρόλο που δύο στους τρεις εκτιμούν ανοδική πορεία στις τρέχουσες πωλήσεις (από 57% τον Ιανουάριο), η εξασθένιση των πολύ θετικών προσδοκιών για τις προσεχείς πωλήσεις (σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων στο +75 από +82 τον Ιανουάριο), καθώς και τα ιδιαίτερος διογκωμένα για την εποχή αποθέματα, συμβάλλουν στην υποχώρηση του δείκτη. Συγκεκριμένα, καμία επιχείρηση δεν θεωρεί ότι έχει ρευστοποιήσει μέρος των αποθεμάτων της, ενώ το 77% των επιχειρήσεων κρίνει υψηλό το ύψος τους για την εποχή (από 47% τον Ιανουάριο). Παρόλα αυτά, στο επόμενο διάστημα η αισιοδοξία διατηρείται, αφού οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές εμφανίζονται βελτιωμένες (το 54% βλέπει αύξηση έναντι 33% τον Ιανουάριο), ενώ και η απασχόληση στον κλάδο εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί.

Αντίθετα, στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών διαμορφώνεται στις 123,9 μονάδες, σε μικρή άνοδο σε σχέση με τον Ιανουάριο (122,1 μονάδες). Και εδώ όμως η επίδοση είναι χαμηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (128,5 μονάδες). Η βελτίωση οφείλεται αφενός στην αποκλιμάκωση των πολύ υψηλών προσδοκιών για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες, αφού το ισοζύγιο θετικών / αρνητικών απαντήσεων διαμορφώνεται στο +59 (από +83 τον Δεκέμβριο) και αφετέρου στην αύξηση του ποσοστού που κρίνει τα αποθέματά του υψηλά για την εποχή. Οι τάσεις αυτές οδηγούν στον περιορισμό των παραγγελιών προς τους προμηθευτές. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι πολύ θετικές, καθώς σχεδόν οι εννέα στους δέκα επισημαίνουν αύξηση, ενώ πολύ ενισχυμένες είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, με το 30% να βλέπει αύξηση (έναντι 7% τον Δεκέμβριο).

Στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σημειώνει αύξηση κατά 10 μονάδες και διαμορφώνεται στις 119,5 μονάδες (από 109,5 μονάδες τον Ιανουάριο), επίδοση ανώτερη και της αντίστοιχης περυσινής (114,7 μονάδες). Η βελτίωση του κλίματος προέρχεται από την άνοδο όλων των συντελεστών που καθορίζουν τον δείκτη. Έτσι, οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις του τελευταίου τριμήνου είναι ανοδικές, αφού πάνω από τις μισές επιχειρήσεις εκτιμούν ότι αυτές έχουν αυξηθεί. Το ύψος των αποθεμάτων κρίνεται ικανοποιητικό για την εποχή από το 73% των επιχειρήσεων, γεγονός που περιορίζει το αντίστοιχο ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων στο +20 (+33 τον Ιανουάριο). Αύξηση παρατηρείται και στο ποσοστό των επιχειρήσεων που βλέπει άνοδο στις πωλήσεις τους το προσεχές τρίμηνο (62% έναντι 56% τον Ιανουάριο), εκτίμηση η οποία ενισχύεται και από το υψηλότερο επίπεδο παραγγελιών το οποίο αναμένει το 35% των επιχειρήσεων (26% τον Ιανουάριο). Το ισοζύγιο για την απασχόληση ωστόσο διαμορφώνεται λίγο χαμηλότερα του Ιανουαρίου, φθάνοντας το +18 (από +22).

Στα **Πολυκαταστήματα**, οι προσδοκίες περιορίζονται οριακά τον Φεβρουάριο, αφού ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί στις 120,9 μονάδες (121,4 μονάδες τον Ιανουάριο), επίδοση η οποία είναι ωστόσο ελαφρώς υψηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (119,9

μονάδες). Έτσι, ενώ οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις του τελευταίου τριμήνου είναι βελτιωμένες σε σχέση με τον Ιανουάριο, με το 68% (έναντι 54%) να εκτιμά άνοδο, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου εξασθενούν, αφού το ποσοστό εκείνων που βλέπουν άνοδο περιορίζεται στο 58% (από 64% τον Ιανουάριο). Η εξέλιξη αυτή τροφοδοτείται και από τις εξελίξεις στα αποθέματα, με σχεδόν το σύνολο των επιχειρήσεων να εκτιμά το ύψος τους κανονικό για την εποχή (98% έναντι 87% τον Ιανουάριο). Ελαφρώς ανοδικά κινούνται πάντως οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές, ενώ σε όρους απασχόλησης, το συντριπτικό 96% βλέπει σταθερότητα.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Έντονη βελτίωση κλίματος στις Υπηρεσίες

Στις **Υπηρεσίες** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σημειώνει σημαντική άνοδο και διαμορφώνεται στις 111,8 μονάδες από τις 106,4 μονάδες τον Ιανουάριο. Η επίδοση αυτή είναι υψηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (104,2 μονάδες), ενώ γενικά συνιστά μία από τις υψηλότερες επιδόσεις του δείκτη τα τελευταία χρόνια. Τόσο οι εκτιμήσεις για την πορεία της ζήτησης και την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησης, όσο και οι προσδοκίες για την εξέλιξη της ζήτησης τους επόμενους μήνες, εμφανίζονται ευνοϊκότερες του Ιανουαρίου. Έτσι, το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών προβλέψεων για την πορεία της ζήτησης διευρύνεται στο +41 από +29 τον Ιανουάριο, ενώ οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησής τους εμφανίζονται ενισχυμένες, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο +31 από +29 τον προηγούμενο μήνα. Σταθερά τέλος, οι μισές επιχειρήσεις βλέπουν την πορεία της ζήτησης το προσεχές τρίμηνο να βελτιώνεται, ενώ διατηρούνται ανοδικές και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης. Εξάλλου, σταθερά πάνω από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα δεν παρεμποδίζεται, ενώ όσοι διαφωνούν, προβάλλουν για μία ακόμη φορά την ανεπάρκεια της ζήτησης ως το μεγαλύτερο πρόσκομμα στη λειτουργία τους (17%) και ακολουθούν το θεσμικό πλαίσιο και η γραφειοκρατία (12%).

Από τους επιμέρους κλάδους των Υπηρεσιών που αναλύονται στην έρευνα, οι προσδοκίες βελτιώνονται στα Ξενοδοχεία – Εστιατόρια και τα Τουριστικά Πρακτορεία, ενώ υποχωρούν στις Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες και τους Ενδιαμέσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς. Συγκεκριμένα:

Μετά τη σημαντική υποχώρηση του τελευταίου διμήνου, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια** αυξάνεται κατακόρυφα τον Φεβρουάριο και διαμορφώνεται στις 98,1, από 80,3 μονάδες τον Ιανουάριο. Παρόλα αυτά, η επίδοση αυτή είναι χαμηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (103,8 μονάδες). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησης συνεχίζουν να είναι αρνητικές, ωστόσο αμβλύνονται ελαφρά, καθώς το 72% εκτιμά σταθερότητα (από 54% τον Ιανουάριο). Εξαλείφονται επίσης οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ωστόσο η έντονη βελτίωση του κλίματος τον Φεβρουάριο προέρχεται από τις αυξημένη αισιοδοξία για την εξέλιξη της ζήτησης τους προσεχείς μήνες: το σχετικό ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων εκτινάσσεται στο +36 από +2 τον Ιανουάριο, γεγονός που τροφοδοτεί θετικά και την απασχόληση στον κλάδο. Πάντως το ποσοστό που επισημαίνει ότι η επιχειρηματική του δραστηριότητα διεξάγεται

απρόσκοπτα δεν ξεπερνά και πάλι το 19%. Η πλειονότητα όσων βλέπουν εμπόδια στην ομαλή λειτουργία της επιχείρησής τους προέρχεται κατά κύριο λόγο από την ανεπάρκεια της ζήτησης (46%), ενώ ακολουθούν παράγοντες όπως το θεσμικό πλαίσιο και η γραφειοκρατία (15%).

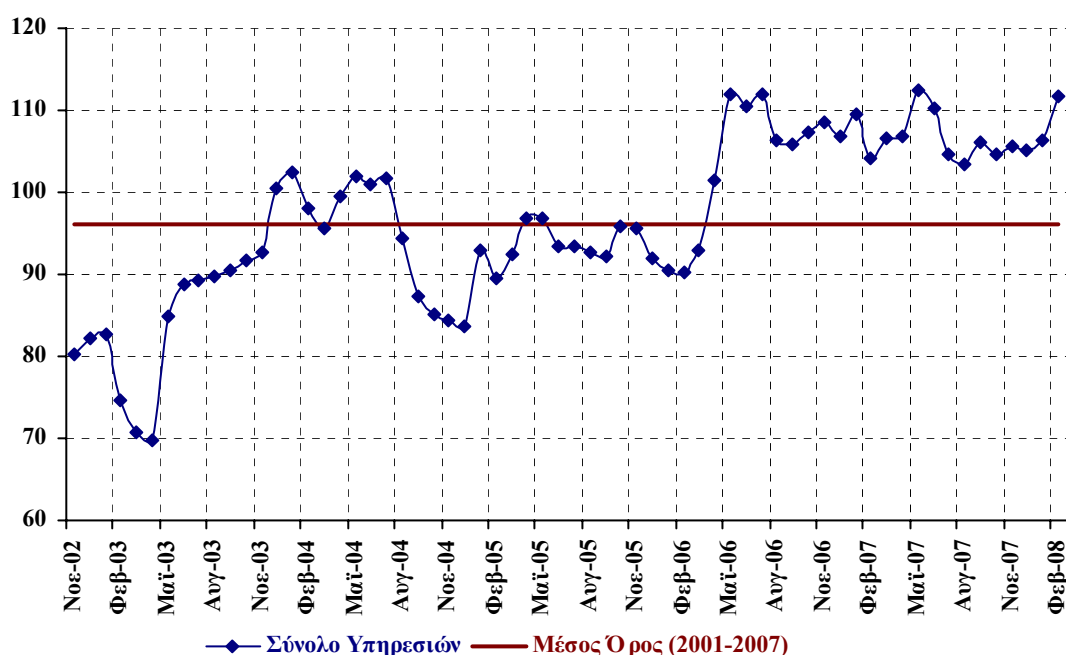
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

			M.O	2001-2007			Μ.Ο έτους				
			2001-06	Max	Min		2003	2004	2005	2006	2007
Υπηρεσίες (1998-2006=100)			96,1	122,5	69,8		85,5	94,6	93,6	103,7	106.6
				3 ^ο τριμ 01	Απριλ-03						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
109,5	104,2	106,5	106,9	112,4	110,3	104,6	103,5	106,2	104,7	105,6	105,1
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
106,4	111,8										

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Αισιόδοξο είναι και το κλίμα στα **Τουριστικά Πρακτορεία**, με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να διαμορφώνεται στις 98,3 μονάδες (94,5 μονάδες τον Ιανουάριο), παρόλο που η επίδοση αυτή υστερεί έναντι της αντίστοιχης περυσινής (101,4 μονάδες). Η άνοδος οφείλεται κατά πρώτον στον περιορισμό των αρνητικών εκτιμήσεων για το τρέχον επίπεδο της ζήτησης,

καθώς και στην άνοδο των προσδοκιών για τη ζήτηση το προσεχές τρίμηνο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο +29 από +12 τον Ιανουάριο. Παρά τη θετική εικόνα στην εξέλιξη της ζήτησης, το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκτιμούν ότι η κατάσταση της επιχείρησής τους έχει επιδεινωθεί τους τελευταίους μήνες διευρύνεται στο 29% από 24% τον Ιανουάριο, ενώ ταυτόχρονα το συντριπτικό 94% εκτιμά ότι συναντά εμπόδια στην παραγωγική δραστηριότητά του. Σύμφωνα με το 23% των επιχειρήσεων αυτό οφείλεται στην ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης, ενώ από το 12% επισημαίνεται η γραφειοκρατία και το θεσμικό πλαίσιο ως βασικά εμπόδια της λειτουργίας τους.

Στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται ελαφρώς χαμηλότερα και διαμορφώνεται στις 101,0 μονάδες από τις 102,1 τον Ιανουάριο, επίδοση ωστόσο ανώτερη της αντίστοιχης του Φεβρουαρίου του 2007 (100,8 μονάδες). Η μείωση του δείκτη οφείλεται στην υποχώρηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που δηλώνει ικανοποιημένο από την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησής του, με το σχετικό ισοζύγιο θετικών / αρνητικών απαντήσεων να περιορίζεται στο +30 (+39 τον Ιανουάριο). Παρόλα αυτά, τόσο οι εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο της ζήτησης, όσο και οι προβλέψεις για την εξέλιξή της τους επόμενους μήνες βελτιώνονται σε σχέση με τον Ιανουάριο. Από την άλλη πλευρά, μικρότερο εμφανίζεται και το ποσοστό των επιχειρήσεων που θεωρεί ότι η δραστηριότητά του δεν παρεμποδίζεται (46% έναντι 56% τον Ιανουάριο), με το 13% να κρίνει την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως βασικό εμπόδιο της λειτουργίας του και το 12% το θεσμικό πλαίσιο και τη γραφειοκρατία.

Τέλος, στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς (πλην Τραπεζών)** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται πτωτικά και διαμορφώνεται στις 95,2 μονάδες από τις 98,5 που ήταν τον Ιανουάριο, τιμή αρκετά χαμηλότερη και της αντίστοιχης περυσινής (114,1 μονάδες). Η επιδείνωση αυτή οφείλεται στο σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνει την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησής του μη ικανοποιητική, με το αντίστοιχο ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών απαντήσεων να περιορίζεται στο +29 (από +48 τον Ιανουάριο). Παρόλα αυτά, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι προβλέψεις για την εξέλιξή της τους επόμενους μήνες παρουσιάζουν ελαφρά βελτίωση. Τέλος, σχετικά με τη λειτουργία της επιχείρησης, το ποσοστό που δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα διευρύνεται στο 63% (57% τον Ιανουάριο), ενώ από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 23% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικό εμπόδιο.

Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2008

Ανάκαμψη της καταναλωτικής εμπιστοσύνης από τα χαμηλά επίπεδα του Ιανουαρίου

Ο **Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών** βελτιώνεται τον Φεβρουάριο, φθάνοντας τις -34 μονάδες από τις -40 όπου είχε υποχωρήσει τον Ιανουάριο, γεγονός που υποδηλώνει ότι η έντονη πτώση του προηγούμενου μήνα ήταν συγκυριακή. Ωστόσο ο δείκτης υστερεί έναντι του Φεβρουαρίου 2007 (-30), ενώ εξακολουθεί να κινείται χαμηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου. Παρά τη βελτίωση πάντως, οι Έλληνες παραμένουν από τους πιο απαισιόδοξους στην Ευρώπη, καθώς η καταναλωτική εμπιστοσύνη είναι η 3^η χαμηλότερη μετά την Ουγγαρία (-45) και Πορτογαλία (-42), απέχοντας έτσι σημαντικά από τους μέσους όρους της Ε.Ε. (-11) και της Ευρωζώνης (-12). Υπενθυμίζεται ότι το αρνητικό πρόσημο στα σχετικά ισοζύγια υποδηλώνει ότι στο δείγμα υπερσχύουν οι αρνητικές προβλέψεις. Αναλυτικότερα:

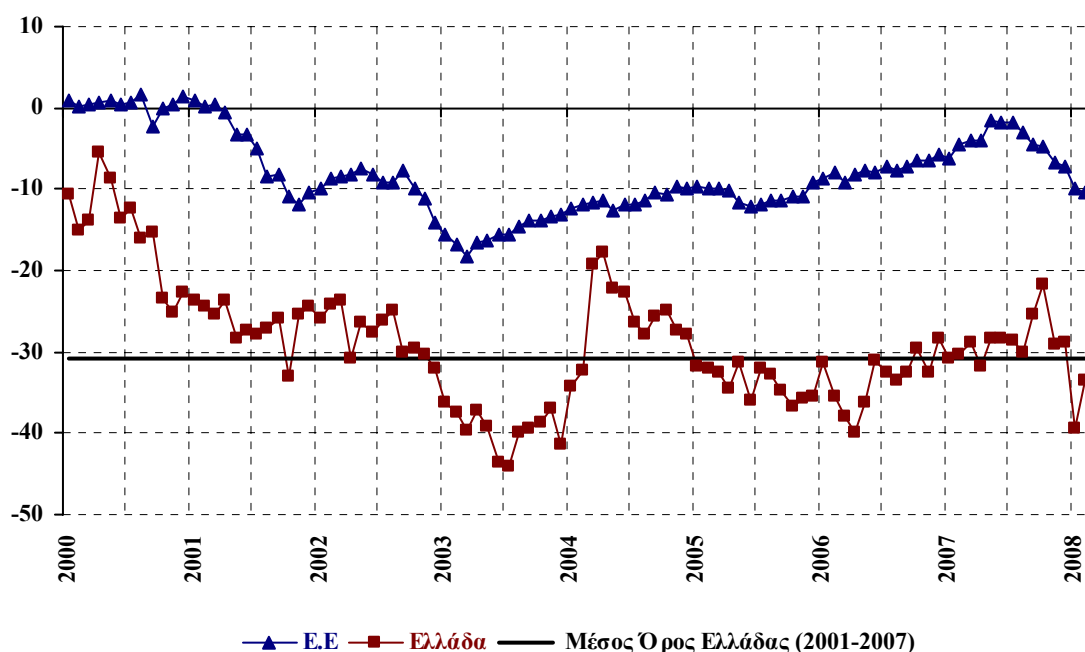
Οι αρνητικές προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, τους προσεχείς 12 μήνες περιορίζονται κατά 5 μονάδες τον Φεβρουάριο, με τη διαφορά θετικών – αρνητικών απαντήσεων να διαμορφώνεται στο -20 από -25 τον Ιανουάριο. Η επίδοση αυτή βρίσκεται και πάλι πολύ χαμηλότερα των μέσων όρων της ΕΕ (-3) και της Ευρωζώνης (-7), οι οποίοι παρέμειναν σταθεροί, με χώρες όπως η Σουηδία (+11) και η Δανία (+13) να καταλαμβάνουν τις υψηλότερες θέσεις.

Οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας το προσεχές 12-μηνο βελτιώνονται επίσης. Η διαφορά θετικών / αρνητικών προβλέψεων περιορίζεται στο -33 από -39 τον Ιανουάριο, χαμηλότερα των ευρωπαϊκών μέσων όρων, που επίσης βελτιώνονται οριακά (-18 και στις δύο ζώνες από -17). Η Πολωνία και η Μάλτα (+10 και +2 αντίστοιχα) εξακολουθούν να κατέχουν τα πρωτεία σε αισιοδοξία σε αυτή την παράμετρο της έρευνας.

Η πρόθεση των καταναλωτών για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνεται αισθητά, με το ισοζύγιο θετικών/ αρνητικών προβλέψεων να κινείται στις -42 από -52 μονάδες τον Ιανουάριο. Αυτό σημαίνει ότι περισσότεροι Έλληνες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα δείχνουν διάθεση για αποταμίευση κατά το 2008, γεγονός που συγκλίνει στις τάσεις εξασθένησης της κατανάλωσης που έχουν επισημανθεί στο οικονομικό περιβάλλον του τρέχοντος έτους. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ (-6) και Ευρωζώνη (-12) παραμένουν σχεδόν αμετάβλητοι τον Φεβρουάριο, με το θετικότερο ισοζύγιο να καταγράφεται και πάλι στη Φινλανδία (+54) και το Λουξεμβούργο (+50).

Τέλος για την εξέλιξη της ανεργίας το προσεχές 12-μήνο, οι προβλέψεις των καταναλωτών είναι περισσότερο αισιόδοξες τον Φεβρουάριο, με τη διαφορά εκείνων που βλέπουν άνοδο σε σχέση με αυτούς που βλέπουν μείωση της ανεργίας, να διαμορφώνεται στις +39 μονάδες από +42 τον Ιανουάριο. Οι αντίστοιχες επιδόσεις για την ΕΕ και την Ευρωζώνη κυμαίνονται στα επίπεδα του Ιανουαρίου (+14 και +12 αντίστοιχα).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

	2001-2007			Μ.Ο έτους				
	Μ.Ο	max	min	2003	2004	2005	2006	2007
ΕΕ-27	-9,0	1,1	-18,4	-15	-11	-11	-8	-4
ΕΕ-13	-10,7	1,3	-20,9	-18	-14	-14	-9	-5
Ελλάδα	-30,7	-17,9	-44,0	-39	-26	-34	-33	-28

2007												
	<i>I</i>	<i>Φ</i>	<i>M</i>	<i>A</i>	<i>M</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	<i>A</i>	<i>Σ</i>	<i>O</i>	<i>N</i>	<i>Δ</i>
ΕΕ-27	-6	-5	-4	-4	-1	-2	-2	-3	-4	-5	-7	-7
ΕΕ-13	-7	-5	-4	-4	-1	-2	-2	-4	-6	-6	-8	-9
Ελλάδα	-31	-30	-29	-32	-28	-28	-29	-30	-26	-22	-29	-29

2008												
	<i>I</i>	<i>Φ</i>	<i>M</i>	<i>A</i>	<i>M</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	<i>A</i>	<i>Σ</i>	<i>O</i>	<i>N</i>	<i>Δ</i>
ΕΕ-27	-10	-11										
ΕΕ-13	-12	-12										
Ελλάδα	-40	-34										

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές των θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση του συγκεκριμένου μεγέθους είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm